

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ 2025

Business

Κύπρου | Ελλάδας

Έρχεται νέα εποχή συνεργασιών στο επιχειρείν Κύπρου-Ελλάδας

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ
ΝΕΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

YELLOW PAGES

Όλα τα στοιχεία των επιχειρήσεων
σε Κύπρο και Ελλάδα

ΤΑ ΝΕΑ ΣΧΕΔΙΑ
ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

14

Συνεντεύξεις Υπουργών, Πρεσβευτών
και οικονομικών παραγόντων

9 771986 336001

Στρατηγικά αναγκαία η επιχειρηματική συνεργασία μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας

Η ενίσχυση της επιχειρηματικής συνεργασίας Κύπρου – Ελλάδας δεν είναι απλώς επιθυμητή, είναι στρατηγικά αναγκαία. Αυτό τονίζει σε συνέντευξη του στον Οδηγό Business Κύπρου – Ελλάδας, ο Πρόεδρος της ΟΕΒ κ. Γιώργος Παντελίδης, επισημαίνοντας ότι η ενοποίηση δυνάμεων μας επιτρέπει να έχουμε μεγαλύτερη φωνή, περισσότερη ανθεκτικότητα και καλύτερες προοπτικές σε μια ιδιαίτερη ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά. Στη συνέντευξη του ο κ. Παντελίδης τονίζει ότι η ΟΕΒ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση της συνεργασίας με την Ελλάδα καθώς αναγνωρίζει ότι πρόκειται για έναν φυσικό και στρατηγικό εταίρο, με τον οποίο η Κύπρος μπορεί να αναπτύξει ακόμα στενότερους οικονομικούς δεσμούς.

Η συνέντευξη του κ. Παντελίδη έχει ως εξής:

Πως βλέπετε να εξελίσσεται η κυπριακή οικονομία για το υπόλοιπο του 2025;

Μπήκαμε για τα καλά στο 2025 και η κυπριακή οικονομία συνεχίζει να επιδεικνύει σημάδια ανθεκτικότητας με τους κύριους μακροοικονομικούς δείκτες να κινούνται με θετικό πρόσημο. Η καλή εικόνα που παρουσιάζει η οικονομία μας επιβραβεύτηκε για ακόμα μια φορά τον περασμένο Μάρτιο, όταν ο Διεθνής Οίκος Αξιολόγησης Morningstar DBRS, αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μία βαθμίδα, από BBB (High) σε A (Low), διατηρώντας την προοπτική σε θετική.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις και παρά τη διεθνή αβεβαιότητα, για το 2025 αναμένεται ρυθμός ανάπτυξης 3,1% ενώ ο πληθωρισμός αναμένεται να περιοριστεί γύρω στο 2%. Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται ότι θα μειωθεί στο 4,8% περίπου του εργατικού δυναμικού ταυτόχρονα με το ιστορικό ψηλό 80% απασχόλησης σηματοδοτώντας για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας συνθήκες πλήρους απασχόλησης και σχεδόν μηδενικής ανεργίας.

Σ' ότι αφορά τα δημόσια οικονομικά, το Δημοσιονομικό Ισοζύγιο εκτιμάται ότι παραμένει πλεονασματικό, συνεχίζοντας τη θετική πορεία των τελευταίων τριών ετών και εκτιμάται ότι για όλο το 2025 θα κυμανθεί γύρω στο 2,7% του ΑΕΠ, ενώ το Δημόσιο Χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται ότι θα συνεχίσει να συρρικνώνεται τα

**ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΟΕΒ
κ. ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

επόμενα χρόνια και να περιοριστεί στο 69,5% το 2025 και κάτω από το 60% το 2026.

Ποια είναι τα κύρια προβλήματα που νομίζετε ότι θα συνεχίσουν να απασχολούν την οικονομία μας και τα επόμενα χρόνια;

Η συνέχιση της αναπτυξιακής τροχιάς της οικονομίας μας είναι συνυφασμένη από τον βαθμό διαχείρισης των ζητημάτων τα οποία προκύπτουν άμεσα αλλά και αυτά που μας ταλανίζουν εδώ και καιρό.

Για την ΟΕΒ, κείμενο ζήτημα αποτελεί η επάρκεια του εργατικού δυναμικού. Αυτό προκύπτει κυρίως από τις σημαντικές και επιταχυνόμενες αλλαγές στην κυπριακή αγορά εργασίας και στη φύση των επαγγελματιών, εξαιτίας των διεθνών εξελίξεων, του τεχνολογικού μετασχηματισμού, των δημογραφικών αλλαγών που οφείλονται στη γήρανση του πληθυσμού, καθώς και των περιβαλλοντικών προκλήσεων.

Έχουμε εντοπίσει εδώ και καιρό το πρόβλημα αυτό το οποίο σήμερα βρίσκεται στην κορύφωση του λόγω του αξιολόγου ρυθμού ανάπτυξης της Κύπρου. Πρέπει να καλυφθούν χωρίς καθυστερήσεις οι πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων μέσω της απρόσκοπτης πρό-

Τα νέα δεδομένα στην οικονομία επιβάλλουν συλλογική διαχείριση

σβασης σε ανθρώπινο δυναμικό από τρίτες χώρες. Η βελτίωση του πλαισίου εργοδότησης αλλοδαπών τρίτων χωρών και η απλοποίηση των διαδικασιών έχουν προσδώσει ευελιξία στις επιχειρήσεις και θα βοηθήσουν σε σημαντικό βαθμό.

Εξίσου σημαντική παραμένει και η ενεργειακή μας πορεία. Παρά τα σημαντικά έργα ΑΠΕ που έχουν πραγματοποιηθεί, η Κύπρος εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις στον ενεργειακό τομέα με τις τιμές του ηλεκτρισμού να παραμένουν στα ύψη, γεγονός που επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών. Ευελπιστούμε ότι το 2025 θα επιτευχθεί πλήρης ελευθεροποίηση της αγοράς ηλεκτρισμού και παράλληλα η εφαρμογή μιας δυναμικής τιμολογιακής πολιτικής, που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να διαχειρίζονται αποδοτικότερα την κατανάλωση ενέργειας και να αξιοποιούν τα οφέλη που προκύπτουν από την απελευθέρωση της αγοράς.

Πως θα καταφέρουν οι επιχειρήσεις να ανταπεξέλθουν των επιπτώσεων από τα νέα δεδομένα στην παγκόσμια οικονομία;

Οι επιχειρήσεις καλούνται σήμερα να κινηθούν σε ένα

παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον που μεταλλάσσεται με ταχείς ρυθμούς. Οι γεωπολιτικές εξελίξεις, όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι εντάσεις στη Μέση Ανατολή, οι αλλαγές που παρουσιάζονται σε μεγάλες οικονομίες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά και η ταχεία εξέλιξη τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη, φέρνουν συνεχώς νέα δεδομένα. Ταυτόχρονα, η πράσινη μετάβαση και η κλιματική αλλαγή προσθέτουν νέες προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες.

Για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν, οι επιχειρήσεις χρειάζεται να είναι ευέλικτες και να προσαρμόζονται γρήγορα. Αυτό σημαίνει να είναι πρόθυμες να επενδύσουν στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία και κυρίως στους ανθρώπους τους. Η εξοικείωση με τις σύγχρονες ψηφιακές λύσεις και η καλλιέργεια νέων δεξιοτήτων είναι καθοριστικά στοιχεία για να παραμείνουν οι επιχειρήσεις ανταγωνιστικές.

Παράλληλα, είναι σημαντικό να μην βασίζονται σε μία μόνο αγορά ή σε ένα περιορισμένο φάσμα προϊόντων. Η διαφοροποίηση και η εξωστρέφεια προσφέρουν μεγαλύτερη ασφάλεια απέναντι σε εξωτερικές κρίσεις. Η ενίσχυση της παρουσίας τους στο εξωτερικό – με σωστή προετοιμασία και στήριξη – είναι ένας τρόπος να ανοίξουν νέους δρόμους και η ελληνική αγορά – για ευνόητους λόγους – είναι μια από τις πλέον προσφιλείς προς τους κύριους επιχειρηματίες.

Το πιο δυνατό «όπλο» όμως για κάθε επιχείρηση είναι το ανθρώπινο δυναμικό της. Όσο περισσότερο επενδύει σε αυτό – με κατάρτιση, ευκαιρίες ανάπτυξης και ενίσχυση της δημιουργικότητας – τόσο πιο έτοιμη θα είναι για το μέλλον. Με λίγα λόγια, οι επιχειρήσεις που παρακο-

λουθούν τις εξελίξεις, πειραματίζονται, συνεργάζονται και δίνουν χώρο στους ανθρώπους τους να εξελιχθούν, είναι αυτές που θα αντέξουν και θα προοδεύσουν μέσα στο νέο παγκόσμιο σκηνικό.

Ποια η άποψή σας για τον τομέα της προσέλκυσης επενδύσεων, με δεδομένα τη ρευστότητα στη διεθνή οικονομία και τα προβλήματα της οικονομίας σε τοπικό επίπεδο;

Για την ΟΕΒ, η προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων και κυρίως επενδύσεων που να οδηγούν στη δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων και υποδομών καθώς και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαφοροποίηση και ενίσχυση του οικονομικού μας μοντέλου. Γι' αυτό και επιβάλλεται να συνεχιστούν οι προσπάθειές μας για υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων και ιδιαίτερα η έγκαιρη υλοποίηση της φορολογικής μεταρρύθμισης.

Τα τελευταία χρόνια η Κύπρος έχει αναδειχθεί ως ένα ανταγωνιστικό επιχειρηματικό κέντρο και αυτό καταδεικνύεται μέσα από τις επενδύσεις που έχουν γίνει σε διάφορους τομείς της οικονομίας μας. Ο συνεχής εμπλουτισμός της Στρατηγικής Προσέλκυσης Επενδύσεων και Ταλέντου, με νέες δράσεις για βελτίωση της μακροχρόνιας παραμονής των ξένων επιχειρήσεων και επενδύσεων, έχει οδηγήσει στη βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος στην Κύπρο. Σημαντικός επίσης παράγοντας είναι η ικανότητα της χώρας μας να προσαρμόζεται γρήγορα στις μεταβαλλόμενες παγκόσμιες συνθήκες και αυτό έχει αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα στη διατήρηση μιας υγιούς εισροής Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για την στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό το οποίο αναμένει η ΟΕΒ από το κράτος, είναι ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο οικονομικής διπλωματίας, το οποίο θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο τη διεθνή παρουσία των κυπριακών επιχειρήσεων. Η προβολή της Κύπρου ως επενδυτικού προορισμού πρέπει να είναι συνεχής, αξιοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες και συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς. Η ΟΕΒ δεσμεύεται να στηρίξει κάθε πρωτοβουλία που ενδυναμώνει το εμπόριο, την εξωστρέφεια και την προσέλκυση επενδύσεων, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία μιας πιο ισχυρής και ανταγωνιστικής οικονομίας. Είμαστε όλοι μέρος αυτού του συλλογικού ταξιδιού και η επιτυχία της Κύπρου εξαρτάται από την ικανότητά μας να συνεργαζόμαστε, να καινοτομούμε και να προσαρμοζόμαστε την αλλαγή.

Πώς θα επηρεάσουν την κυπριακή οικονομία τα νέα δεδομένα (εμπορικός πόλεμος, δασμοί, ΗΠΑ, κλπ.) και που κατά τη γνώμη σας πρέπει να στρέψει την προσοχή της η Κύπρος για να διατηρηθεί σε αναπτυξιακούς ρυθμούς;

Παρόλο που η οικονομία της Κύπρου όπως και των άλλων ευρωπαϊκών κρατών, είναι εκτεθειμένη σε κινδύνους, λόγω της επιδείνωσης των γεωπολιτικών εντάσεων και των αποφάσεων των ΗΠΑ στο παγκόσμιο εμπόριο, η κυπριακή οικονομία είναι ελάχιστα εκτεθειμένη στην αμερικανική αγορά λόγω και του σχετικά μικρού μεγέθους του μεταποιητικού τομέα. Σίγουρα οι αυξημένοι δασμοί και οι περιορισμοί στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ μεγάλων οικονομιών, προκαλούν αβεβαιότητα και αυξάνουν το ρίσκο των εμπορικών δραστηριοτήτων το οποίο στο τέλος αντανακλάται σε αύξηση κόστους και επιβράδυνση της ανάπτυξης.

Η νέα αυτή κατάσταση πραγμάτων επιβάλλει συλλογική διαχείριση. Για να διατηρήσουμε την ανοδική πορεία θα πρέπει να συνεχίσουμε να είμαστε ευέλικτοι και να διατηρούμε την ανταγωνιστικότητα σε ψηλά επίπεδα. Επιβάλλεται υπεύθυνη δημοσιονομική πολιτική με στόχο την περαιτέρω αναβάθμιση της πιστοληπτικής μας ικανότητας και γενικά της εικόνας μας ως επενδυτικού προορισμού. Η ψηφιακή μετάβαση πρέπει να συνεχιστεί απρόσκοπτα καθότι είναι άμεσα συνυφασμένη με την αύξηση της παραγωγικότητας, τη μείωση της γραφειοκρατίας και την προαγωγή της διαφάνειας. Επιβάλλεται επίσης στροφή προς την καινοτομία και την πράσινη ανάπτυξη καθώς και η σταδιακή μείωση της εξάρτησης από παραδοσιακούς τομείς. Η προσαρμοστικότητα και η έξυπνη οικονομική πολιτική θα είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη βιώσιμη ανάπτυξη μας.

Ως εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου, έχουμε καθήκον να αξιολογούμε την κατάσταση σε τακτά διαστήματα και εκεί όπου πρέπει, θα παρεμβαίνουμε έτσι ώστε να βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα του επιχειρείν και η ευημερία των πολιτών.

Πως βλέπετε να εφαρμόζεται ο θεσμός της Οικονομικής Διπλωματίας;

Η Οικονομική Διπλωματία αποτελεί στρατηγικό εργαλείο ενίσχυσης της εξωστρέφειας και της διεθνούς παρουσίας των επιχειρήσεων. Δεν περιορίζεται μόνο στην προσέλκυση επενδύσεων ή στην προώθηση εξαγωγών, αλλά συμβάλλει στη δημιουργία σταθερών οικονομικών σχέσεων και αμοιβαία επωφελών συνεργασιών με εταίρους

εκτός συνόρων. Στην περίπτωση της Κύπρου, ο θεσμός αυτός εφαρμόζεται μέσα από τη συνεργασία κράτους και επιχειρηματικής κοινότητας για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων σε αγορές του εξωτερικού. Η ΟΕΒ έχει δημιουργήσει διαύλους επικοινωνίας με το αρμόδιο γραφείο του Υπουργείου Εξωτερικών και βρίσκεται σε επαφή με τις Πρεσβείες της Κύπρου και τους Εμπορικούς Ακόλουθους σε χώρες του εξωτερικού με στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών που προωθούν την επιχειρηματική δραστηριότητα σε διεθνές επίπεδο. Η οικονομική διπλωματία αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία όταν αξιοποιείται στο πλαίσιο διμερών συνεργασιών, όπως αυτή της Κύπρου με την Ελλάδα. Τα κοινά χαρακτηριστικά που μοιραζόμαστε, μας δίνουν τη δυνατότητα για ευκολότερες μεταξύ μας συνεργασίες. Παράλληλα, οι σχέσεις που διατηρεί η Ελλάδα με κράτη των Βαλκανίων και οι σχέσεις της Κύπρου με χώρες της Μέσης Ανατολής, μπορούν να αξιοποιηθούν προς όφελος και των δύο χωρών.

Σε ποιους τομείς κατά τη γνώμη σας μπορεί να υπάρξει στενότερη επιχειρηματική συνεργασία μεταξύ Κύπρου - Ελλάδας;

Τα κοινά χαρακτηριστικά που διατηρούν Κύπρος και Ελλάδα δημιουργούν από μόνα τους ένα ισχυρό θεμέλιο για πιο στενούς επιχειρηματικούς δεσμούς, οι οποίοι μπορούν να εμβαθυνθούν σε πολλούς τομείς.

Με βάση και τις πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, ο τομέας της ενέργειας αποκτά σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία με προοπτικές για στενή συνεργασία Κύπρου και Ελλάδας. Υπάρχουν ευκαιρίες για κοινές επενδύσεις σε υποδομές, όπως αγωγοί, τερματικά LNG και ΑΠΕ, αλλά και συνέργειες στην ανάπτυξη τεχνολογιών ενεργειακής αποδοτικότητας και αποθήκευσης ενέργειας.

Ο τουρισμός αποτελεί ακόμα έναν από τους πιο ώριμους και προφανείς τομείς για κοινή δράση. Η ανάπτυξη συνεργασιών και ανταλλαγής τεχνογνωσίας σε θέματα βιώσιμου τουρισμού και ψηφιακής προώθησης είναι εξαιρετικά χρήσιμη και για τις δύο πλευρές. Επίσης, η ναυτιλία και οι θαλάσσιες μεταφορές είναι ένας τομέας όπου οι δύο χώρες ήδη έχουν ισχυρή παρουσία παγκοσμίως. Οι δυνατότητες για περαιτέρω συνέργειες σε λιμενικές υπηρεσίες, τεχνική υποστήριξη, εκπαίδευση ναυτικών, ακόμα και στη ναυτική ψηφιοποίηση είναι μεγάλες.

Ο τομέας της τεχνολογίας και της καινοτομίας τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα έχει αναπτυχθεί και

αναβαθμιστεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια. Ήδη, κατά την τελευταία διετία πραγματοποιήθηκαν επιχειρηματικές αποστολές σε Κύπρο και Ελλάδα που στόχευαν στη δημιουργία συνεργασιών, και οι επιχειρήσεις πληροφορικής επέδειξαν τεράστιο ενδιαφέρον για συμμετοχή.

Η ενίσχυση της συνεργασίας Κύπρου - Ελλάδας δεν είναι απλώς επιθυμητή, είναι στρατηγικά αναγκαία. Η ενοποίηση δυνάμεων μάς επιτρέπει να έχουμε μεγαλύτερη φωνή, περισσότερη ανθεκτικότητα και καλύτερες προοπτικές σε μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά.

Ποιες νέες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει η ΟΕΒ για επιχειρηματική συνεργασία με την Ελλάδα;

Η ΟΕΒ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση της συνεργασίας με την Ελλάδα, καθώς αναγνωρίζει ότι πρόκειται για έναν φυσικό και στρατηγικό εταίρο, με τον οποίο η Κύπρος μπορεί να αναπτύξει ακόμη στενότερους οικονομικούς δεσμούς. Η συνεργασία αυτή δεν βασίζεται μόνο στις κοινές μας ρίζες, στο κοινό μας παρελθόν και στο εν πολλοίς κοινό μας πεπρωμένο αλλά και στις κοινές προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις μας στο ανατολικό άκρο της Μεσογείου.

Η ΟΕΒ διατηρεί στενούς δεσμούς με τις αντίστοιχες επιχειρηματικές οργανώσεις της Ελλάδας και στο πλαίσιο αυτό, έχουν πραγματοποιηθεί πρόσφατα σειρά κοινών εκδηλώσεων. Αρχικά, ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής (CITEA) σε συνεργασία με την ΟΕΒ, διοργάνωσε επιχειρηματική αποστολή στην Αθήνα, στην οποία συμμετείχαν δεκάδες Κυπριακές και Ελλαδικές επιχειρήσεις πληροφορικής μέλη του CITEA και του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής Ελλάδος (ΣΕΠΕ). Η πρωτοβουλία στέφθηκε με επιτυχία, καθώς αποτέλεσε το πρώτο βήμα για τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων του κλάδου. Τον Μάρτιο του 2025, η ΟΕΒ σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) Ελλάδας, το ΕΒΕΑ και τον ΣΕΒΕ διοργάνωσαν στη Λευκωσία Επιχειρηματικό Φόρουμ Κυπρο-Ελληνικής Συνεργασίας. Η συμμετοχή δεκάδων κυπριακών και ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών, κατέστησαν την εκδήλωση ορόσημο για την ενίσχυση της εξωστρέφειας. Με την επιτυχία της πρωτοβουλίας, τέθηκαν οι βάσεις για τη διοργάνωση αντίστοιχου Φόρουμ και στην Ελλάδα. Μέσα από αυτές τις πρωτοβουλίες, στόχος μας είναι να διαμορφώσουμε ένα σύγχρονο, συνεργατικό και δυναμικό περιβάλλον, που θα ενισχύει τη βιώσιμη ανάπτυξη και την επιχειρηματική εξωστρέφεια και για τις δύο χώρες.